

ارزیابی چالش‌های آموزش فنی و حرفه‌ای در کشور

علیرضا ملک پور^۱

چکیده

هدف اصلی از آموزش و به ویژه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای این است که دانش و مهارت‌های عملی مورد نیاز بازار کار را به دانش‌آموختگان ارائه دهد. آموزش‌های فنی و حرفه‌ای سیستم ارتباطی است که در نتیجه با آموزش مهارت‌ها به دانش‌آموختگان در انتقال موفقیت‌آمیز آنان به بازار کار پس از اتمام آموزش خود نقش بسزایی دارد. به علاوه، در دنیای معاصر به واسطه تسلط تکنیک و علوم وابسته به آن، نقش فارغ‌التحصیلان فنی و حرفه‌ای در فرآیند تحول جوامع بسیار پررنگ شده است و به همان نسبت حوزه انتظار از نقش عملکردی آنان وسعت یافته است. بنابراین، برنامه‌ریزی‌ها و ارائه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ناقص که هماهنگی ضعیف در همسویی با خواسته‌های بازار کار و اولویت‌های توسعه ملی دارند منجر به شکست و غفلت جدی در مورد بهبود مهارت‌های افراد می‌شود. این عدم موفقیت جوانان منعکس‌کننده فرایند ضعیف نظام برنامه‌ریزی آموزشی است هدف پژوهش حاضر ارزیابی چالش‌های آموزش فنی و حرفه‌ای در کشور می‌باشد روش تحقیق پژوهش حاضر کیفی است نتایج پژوهش با نرم افزار ANP نشان داد عوامل چالش‌های بازار کار با وزن ۰,۴۶ در رتبه اول، عوامل چالش‌های ضعف در مدیریت منابع انسانی با وزن ۰,۳۱۳ در رتبه دوم، عوامل چالش‌های اداری ساختاری با وزن ۰,۲۴۱ در رتبه سوم قرار گرفته است.

واژگان کلیدی: چالش‌های فنی و حرفه‌ای- عوامل بازار کار- عوامل مدیریت منابع انسانی- عوامل اداری- ساختاری

^۱ - رئیس مرکز فنی و حرفه‌ای شهرستان برخوار (استان اصفهان) - Dr.alirezamalekpour@yahoo.com

مقدمه

از آن جا که آموزش های فنی و حرفه ای، فعالیت هایی هستند که فرد را برای احراز شغل، حرفه و کسب و کار آماده می کنند و با کارایی و توانایی او را در انجام آنها افزایش می دهند، لکن عدم وجود بل های ارتباطی بین مراکز آموزشی و مراکز صنعتی جامعه باعث می شود که مراکز آموزشی به تربیت نیروهایی بپردازد که چندان مورد نیاز بخش های تولیدی جامعه نباشد. پژوهش حاضر تلاشی است برای ارائه تصویر روشن از وضعیت آموزش های فنی و حرفه ای و چالش های مرتبط به آن، که تقدیم علاقمندان می شود. بدون شک رشد اقتصادی ظرفیت بالقوه و بالفعل اقتصاد کشور در جذب نیروی انسانی بالقوه موجود در بازار کار است. به عبارت دیگر آموزش و کسب و کار از دیدگاه مثبت هنگامی پدیدار می شود که ساختار اقتصادی کشور توان جذب نیروی انسانی ماهر و متخصص را در زمینه های گوناگون و مختلف کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت فراهم آورد. اما آنچه ارتباط میان سرمایه گذاری در نیروی انسانی و رشد اقتصادی را برقرار می نماید مناسب با آموزش نیروی انسانی است شایان ذکر است نظام آموزش فنی و حرفه ای یکی از عمده ترین منابع آموزشی و تامین نیروی انسانی فعالیتهای بخش صنایع است

آموزش مهارتی نقش مهمی را در تشکیل سرمایه انسانی از طریق تربیت نیروی کار ماهر مورد نیاز بازار کار در کشورهای مختلف ایفا می کنند. با پیچیده تر شدن مشاغل بر اهمیت آموزش کارکنان به خصوص آموزش های مهارتی و یادگیری مهارتهای لازم افزوده میشود. از این رو لازم است سطح توانایی و انطباق پذیری کارکنان افزایش یابد. منظور از آموزش، آموختن عمل یا مجموعه ای از اعمال است که موجب می شود فردی مهارت، دانش و منش لازم را برای انجام کاری فراگیرند. آموزش می تواند تغییر مهارتهای دانش نگرش و رفتار اجتماعی را در بر داشته باشد. آموزش می تواند به فضای به وجود آمدن تغییرات در ویژگیهای شخصیتی، رفتاری و نگرش ها در مورد همکاران، گروه، سرپرستان و افراد سازمان بینش مطلوب را بوجود آورد.

و در آخر میتوان گفت تغییر ناشی از یادگیری حاصل تجربه های مستقیم و غیر مستقیم مثلا هنرجویی که به طور مستقیم با چرخ زیگزال دوز کار می کند و آموزش می بیند با فردی که بصورت غیر مستقیم و تئوری مطلبی را می آموزد فرق بسیار دارد. مطمئنا فرد اول به واسطه آموزش و لمس کار به صورت عملی توفیق بیشتری در یادگیری و به کار بستن آن شغل خواهد داشت. آموزش عبارت است از تلاش در جهت کسب تخصص حرفه ای ماشینی، تلاش فنی، ورزیدگی در امور مدیریتی و اکتساب روش ها و برخوردهای متناسب در مقابل مسائل دقیق اجتماعی (کیان پور، ۱۳۸۹).

در حال حاضر، در کشور ما دو نظام آموزش رسمی و غیررسمی طراحی و مستقر شده است. متولیان آموزش رسمی کشور در سطح متوسطه، وزارت آموزش و پرورش و در سطح عالی، وزارت علوم،

تحقیقات و فناوری است. متولی نظام آموزش غیررسمی کشور، سازمان فنی و حرفه ای و متولی نظام آموزش مهارت رسمی کشور، دانشگاه جامع علمی و کاربردی است. بر این اساس آموزش های فنی و حرفه ای کوششی است که توسط سازمان فنی و حرفه ای برای تغییر افراد از طریق فرآیند یادگیری به منظور اثربخشی و کارایی صورت می گیرد (نفیسی، ۱۳۹۰). در نظام رسمی آموزش نیز شاخه تحصیلی کاردانش و فنی و حرفه ای در راستای لزوم ارتباط و هماهنگی آموزش و پرورش و نیازهای بازار کار تاسیس شده است. در واقع یکی از مهم ترین مولفه های نظام جدید آموزش متوسطه، شاخه ی کاردانش و فنی حرفه ای است که با هدف اشاعه مهارت آموزی تشکیل شده و جهت گیری عمده ی آن آماده کردن بخش قابل توجهی از جوانان برای اشتغال مفید است که بعد از ارائه ی آموزش های مهارتی برای ورود فارغ التحصیلان به بازار کار و اشتغال مولد متناسب با مقتضیات جغرافیایی، اقتصادی و فرهنگی روحیه کارآفرینی را در آنان پرورش دهد (صادقی، ۱۳۹۱). و به عبارتی دیگر در اقتصاد دانش محور مهمترین عامل تولید، نیروی کار و سرمایه نیست بلکه دانش، مهارت و فناوری است که در واقع هدف آموزش های فنی و حرفه ای آموختن دانش، مهارت و فناوری به طور همزمان به افراد می باشد (صادق زاده و پارسایا، ۱۳۹۲). به هر حال آموزش فنی و حرفه ای حوزه های گسترده است که شیوه های بسیار متفاوت را در زمینه ی ارتباط میان تعلیم و تربیت و آماده ساختن برای دنیای کار را در بر می گیرد. در این صورت اهداف برنامه ی درسی نه فقط در پی رشد قابلیت ذهنی و پرورش انسان فرهیخته بلکه در پی پرورش انسان هایی توانمند برای ورود به بازار کار است (فسخودی، ضرغامی، قائدی، برخورداری، ۱۳۹۵). امروزه که با رشد سریع فناوری در جهان مواجه هستیم، بیش از پیش نیازمند کسانی هستیم که از مهارت های فنی برخوردار باشند. نظام تعلیم و تربیت در حکم متولی اصلی تربیت انسان های ماهر برای جامعه آینده، ملزم به شناخت و برنامه ریزی صحیح برای این امر مهم است، زیرا در بسیاری مشاغل و حرفه های اساسی نیاز به سطح بالایی از مهارت وجود دارد. (ETF، ۲۰۱۲)

دیویی (۲۰۱۰) بر این عقیده است که انسان باید از کاری که انجام می دهد احساس رضایت کند و این شرایط در صورتی فراهم می شود که فرد در کار خود مهارت و بینش کافی داشته باشد. به همین سبب توجه و اهتمام ویژه به دانش فنی و حرفه ای در صدر بسیاری از برنامه های آموزشی قرار گرفته است (دوبیس، ۲۰۱۰)

در حقیقت در جهان امروز جامعهای برتر است که بتواند با افراد خود تعاملی بویا برقرار کرده و تلاش نماید تا نیازهای مادی و معنوی نیروی انسانی خود را درک کند. این امر مستلزم شناخت افراد و خواسته های آنان است. یکی از راههای نیل به چنین هدفی توجه روزافزون به ارتقای سطح دانش، آموزش و تربیت نیروی انسانی کارآمد است (موسوی نیک و همکاران، ۱۳۹۱ به نقل از جهانیان و صالحی، ۱۳۹۴) آموزش های فنی و حرفه ای زیربنای توسعه و آموزش پایدار در همه ی کشورهاست یکی از ابزارهای

کلیدی برای شکل‌گیری جامعه‌ی یادگیرنده و جامعه‌ی دانش بنیان محسوب می‌شود. این گونه آموزش‌ها که با آموزش‌های مهارتی درهم تنیده‌اند، امکان شناخت و کاربرد مهارت‌ها را برای همهی فراگیرندگان مهیا می‌سازند تا با اتخاذ تصمیمات آگاهانه، در آینده از زندگی سالم‌تری برخوردار شوند و در ضمن بتوانند از استانداردهای معیشتی بهتر و در خور توجه نیز استفاده کنند (جاریانی، ۱۳۹۲) مع الوصف یکی از کارکردهای مهم نظام آموزش و پرورش، تربیت نیروی انسانی مورد نیاز آن جامعه است. موفقیت در این امر به گذار موفقیت‌آمیز دانش‌آموزان از مدرسه به بازار کار وابسته است و این همان چالش جدی است که اکثر کشورها به ویژه کشورهای در حال توسعه با آن مواجه هستند. در ایران نیز نظام آموزش و پرورش رسمی همواره با این چالش درگیر بوده است.

پیشینه پژوهش

موملیونگ و پاین مال - کیول (۲۰۱۲) در پژوهشی تحت عنوان "عدم تطابق آموزش‌های داده شده با نیازهای بازار کار" نشان داده است، که حتی در یک دوره زمانی که بحران بیکاری در سطح بالای می‌باشد کارفرمایان در یافتن افرادی با مهارت‌های مناسب برای جایگزینی مناسب آنها در مشاغل بلاتصدی مشکل دارند. در حال حاضر، حتی کارگاران و کارمندان برخی از توانایی‌ها و مهارت‌های لازم از جمله انگیزه، وفاداری و مسئولیت‌پذیری را ندارند.

یوسن و همکاران (۲۰۱۲) در تحقیقی تحت عنوان چالش‌های آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای توسعه‌ی پایدار نشان داد که استفاده نامناسب از منابع مادی و انسانی، ضعف در نگه‌داری از تجهیزات، نگرش ضعیف معلمان به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، ضعف مهارتی دانش‌آموختگان فنی و حرفه‌ای از عوامل مؤثر در ضعف و نارسایی کارکردهای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌باشند.

آنا و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهشی تحت عنوان "تجزیه و تحلیل گذر از مدرسه به زندگی فعال و بازار کار و ادغام جوانان در بازار کار" نشان داده‌اند، که ضمن تأکید نقش سایر عوامل انتقال از مدرسه به زندگی فعال کاری، این فرآیند تحت تأثیر عوامل دیگری را تحت تأثیر مانند: وضعیت اجتماعی جوانان، ویژگی‌های فردی، شبکه‌های اجتماعی که در آن فعال هستند و زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی که فرد در آن زندگی می‌کند، قرار دارد.

اهداف پژوهش

اهداف کلی

تیین عوامل و زمینه‌های چالش برانگیز در اجرایی شدن آموزش فنی و حرفه‌ای و ارائه راهکارهای لازم جهت برون رفت از چالش‌ها

اهداف جزئی

تبیین عوامل و زمینه‌های چالش برانگیز در تحقق اجرایی شدن) آموزش فنی و حرفه‌ای ارائه راهکارهای عبور از چالش‌ها و تهدیدهای پیش روی اجرایی شدن آموزش فنی و حرفه‌ای

روش تحقیق

در پژوهش حاضر از روش کیفی و از مصاحبه نیمه سازمان یافته به منظور کسب اطلاع از نظرات جامعه مورد مطالعه استفاده شده است. در این نوع مصاحبه، سؤالات از قبل طراحی شده‌اند و هدف کسب اطلاعات عمیق از مصاحبه‌شونده است. این روش با انعطاف پذیری به تنظیم سؤال‌ها بر اساس پاسخ‌های دریافتی از مصاحبه‌شونده می‌پردازد

نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها

شناسایی معیارها و زیرمعیارهای تحقیق

معیارهای اصلی مطالعه عبارتند از: چالش‌های ضعف در مدیریت منابع انسانی، چالش‌های ادراک ساختار و چالش‌های بازار کار. برای هر یک از این معیارها شاخص‌هایی در نظر گرفته شده است بطوریکه در مجموع ۹ زیرمعیار انتخاب شده است. معیارها و زیرمعیارهای پژوهش در جدول ۱ آمده است. همچنین معیارها و زیرمعیارهای تحقیق با اندیس عددی بصورت جدول ۱ نامگذاری شده‌اند تا در جریان تحقیق به سادگی قابل ردیابی و مطالعه باشد.

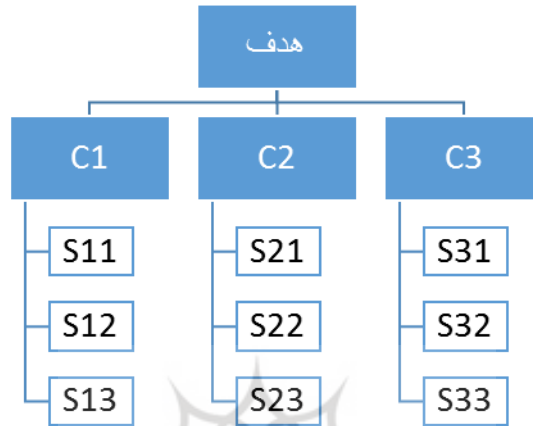
جدول ۱ شاخص‌های اصلی و زیر معیارهای چالش‌های آموزش فنی و حرفه‌ای

نماد	زیرمعیارها	معیارهای اصلی
۱۱S	ضعف مدیریتی	۱C چالش‌های ضعف در مدیریت منابع انسانی
۱۲S	کمبود استادکاران با تجربه و ماهر	
۱۳S	عدم توانایی آموزش و پرورش در بازآموزی و به‌روزرسانی نیروهای خود	
۲۱S	کمبود بودجه	۲C چالش‌های ادراک ساختاری
۲۲S	نداشتن قدرت اجرایی	
۲۳S	عدم ساخت هنرستانها در جوار کارخانجات و رایگان نبودن آموزش	
۳۱S	نامتعادل بودن نظام عرضه و تقاضای نیروی کار	۳C چالش‌های بازار کار
۳۲S	عدم توجه کافی به شرایط بازار کار	
۳۳S	نظارت و کنترل ضعیف در جذب نیروی انسانی	

تعیین اولویت عناصر مدل با استفاده از تکنیک ANP

در این پژوهش برای تعیین وزن معیارها و شاخص‌های مدل از تکنیک تحلیل شبکه‌ای (ANP) استفاده شده است. ابتدا معیارهای اصلی براساس هدف اولویت‌بندی شده‌اند. سپس روابط درونی

میان معیارهای اصلی شناسائی شده است. در گام سوم هریک از زیرمعیارها در خوشه مربوط به خود مقایسه و تعیین اولویت شده‌اند. در گام چهارم روابط درونی زیرمعیارها مشخص شده است. در نهایت با محاسبه سوپرماتریس اولیه، سوپرماتریس موزون و سوپرماتریس حد، اولویت نهائی شاخص‌ها مشخص شده است.

شکل ۱ الگوی سلسله‌مراتبی معیارها و زیرمعیارهای متغیرهای مورد مطالعه

مراحل انجام تحلیل به صورت زیر است:

۱- اولویت‌بندی معیارهای اصلی براساس هدف از طریق مقایسه زوجی

۲- شناسایی روابط درونی میان معیارهای اصلی با تکنیک دیمتل

۳- اولویت‌بندی هریک از زیرمعیارها در خوشه مربوط به خود از طریق مقایسه زوجی

۴- شناسایی روابط درونی میان زیرمعیارها با تکنیک دیمتل

۵- محاسبه سوپرماتریس اولیه، سوپرماتریس موزون و سوپرماتریس حد

به این ترتیب اولویت نهائی شاخص‌ها مشخص شده است.

تعیین اولویت معیارهای اصلی براساس هدف (W21)

برای انجام تحلیل شبکه نخست معیارهای اصلی براساس هدف بصورت زوجی مقایسه شده‌اند.

مقایسه زوجی بسیار ساده است و تمامی عناصر هر خوشه باید به صورت دو به دو مقایسه شوند.

بنابراین اگر در یک خوشه n عنصر وجود داشته باشد $\frac{n(n-1)}{2}$ مقایسه صورت خواهد گرفت. تعداد مقایسه های انجام شده برابر است با:

$$\frac{n(n-1)}{2} = \frac{3(3-1)}{2} = 3$$

بنابراین ۳ مقایسه زوجی از دیدگاه گروهی از خبرگان انجام شده است. دیدگاه خبرگان با استفاده از مقیاس فازی کمی شده است. گردآوری دیدگاه خبرگان با طیف نه درجه ساعتی گردآوری شده است. با استفاده از میانگین هندسی اقدام به تجمیع دیدگاه خبرگان گردیده است. برای محاسبه میانگین نظرات n پاسخ دهنده، تجمیع فازی بصورت زیر محاسبه خواهد شد:

رابطه ۱

$$F_{AGR} = \left(\prod(l), \prod(m), \prod(u) \right)$$

با استفاده از میانگین فازی دیدگاه خبرگان، ماتریس مقایسه زوجی در جدول نمایش داده شده است.

جدول ۲ ماتریس مقایسه زوجی چالشهای اصلی آموزش فنی و حرفه ای در کشور

۳C	۲C	۱C	
(۰,۴۲, ۰,۵۲, ۰,۶۴)	(۱,۲۹, ۱,۵۳, ۱,۹۱)	(۱, ۱, ۱)	۱C
(۰,۵۸, ۰,۷۲, ۰,۸۵)	(۱, ۱, ۱)	(۰,۵۲, ۰,۶۵, ۰,۷۸)	۲C
(۱, ۱, ۱)	(۱,۱۸, ۱,۳۸, ۱,۷۲)	(۱,۵۷, ۱,۹۳, ۲,۳۸)	۳C

پس از تشکیل ماتریس مقایسه های زوجی بدست آمده، بردار ویژه محاسبه گردیده است. ابتدا بسط فازی هر سطر محاسبه می شود. هر درایه ماتریس مقایسه زوجی \tilde{X} به صورت \tilde{x}_{ij} نمایش داده می شود. بسط فازی هر سطر نیز با نماد \tilde{S}_i نمایش داده شده است. بنابراین بسط فازی هر سطر به صورت زیر محاسبه خواهد شد:

رابطه ۲

$$\tilde{S}_i = \sum_{j=1}^n x_{ij}$$

بنابراین بسط فازی عناصر هر سطر به صورت زیر خواهد بود:

$$1 \text{ سطر فازی سطر } 1 \quad (1, 1, 1) \oplus (1, 91, 1, 53, 1, 29) \oplus (0, 64, 0, 52, 0, 42) = (3, 55, 3, 05, 2, 71)$$

$$2 \text{ سطر فازی سطر } 2 \quad (0, 78, 0, 65, 0, 52) \oplus (1, 1, 1) \oplus (0, 85, 0, 72, 0, 58) = (2, 63, 2, 38, 2, 1)$$

$$3 \text{ سطر فازی سطر } 3 \quad (2, 38, 1, 93, 1, 57) \oplus (1, 72, 1, 38, 1, 18) \oplus (1, 1, 1) = (5, 11, 4, 31, 3, 75)$$

سپس جمع فازی مجموع عناصر ستون ترجیحات محاسبه می‌شود:

رابطه ۳

$$\sum \tilde{S}_i = \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n x_{ij}$$

مجموع عناصر ستون ترجیحات معیارهای اصلی به صورت زیر خواهد بود:

$$\sum_{i=1}^4 \sum_{j=1}^4 M_{\tilde{g}}^j = (11.28, 9.73, 8.56)$$

برای نرمال سازی ترجیحات هر معیار، باید مجموع مقادیر آن معیار بر مجموع تمامی ترجیحات (عناصر ستون) تقسیم شود. چون مقادیر فازی هستند بنابراین جمع فازی هر سطر در معکوس مجموع ضرب می‌شود. معکوس مجموع باید محاسبه شود.

رابطه ۴

$$\text{if } \tilde{F} = (l, m, u) \text{ then } \tilde{F}^{-1} = \left(\frac{1}{u}, \frac{1}{m}, \frac{1}{l} \right)$$

بنابراین براساس رابطه خواهیم داشت:

$$\left(\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n M_{\tilde{g}}^j \right)^{-1} = (0.12, 0.1, 0.09)$$

$$P_k = \sum_{i=1}^n M * (\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n M_{ij}^j)^{-1}$$

بنابراین نتایج حاصل از نرمال سازی مقادیر بدست آمده به صورت زیر خواهد بود:

$$\tilde{W}_{C1} = (0,24, 0,31, 0,41)$$

$$\tilde{W}_{C2} = (0,19, 0,24, 0,31)$$

$$\tilde{W}_{C3} = (0,33, 0,44, 0,6)$$

هریک از مقادیر بدست آمده وزن فازی و نرمال شده مربوط به معیارهای اصلی هستند. برای فازی زدائی مقادیر بدست آمده روش های متنوعی وجود دارد. در این مطالعه از روش پیشنهادی بوجادزیف برای فازی زدایی استفاده شده است.

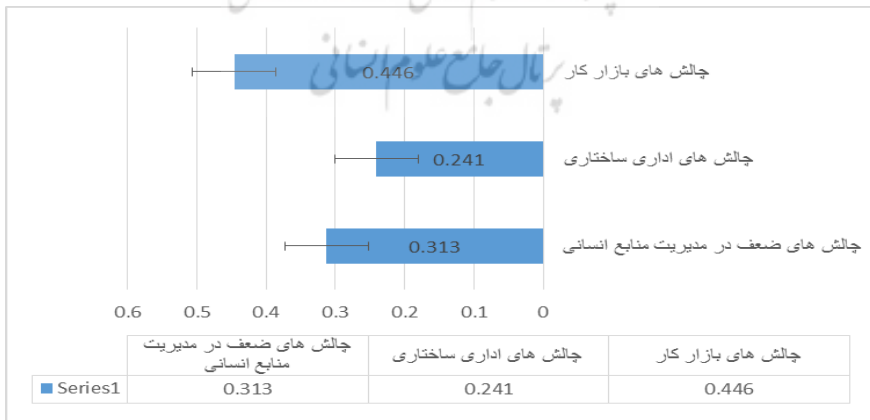
جدول ۳ فازی زدایی و محاسبه وزن نهایی و نرمال چالش های اصلی آموزش فنی و حرفه ای

Normal	Defuzzy	X3max	X2max	X1max	
0,313	0,320	0,315	0,318	0,320	۱C
0,241	0,247	0,243	0,245	0,247	۲C
0,446	0,457	0,448	0,453	0,457	۳C

بر این اساس بردار ویژه اولویت معیارهای اصلی به صورت W_1 خواهد بود.

$$W_1 = \begin{pmatrix} 0,313 \\ 0,241 \\ 0,446 \end{pmatrix}$$

براساس بردار ویژه بدست آمده: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

نمودار انمایش گرافیکی اهمیت چالش های اصلی آموزش فنی و حرفه ای

عوامل چالش های ضعف در مدیریت منابع انسانی با وزن ۰,۳۱۳، در رتبه دوم قرار گرفته است.

عوامل چالش های اداری ساختاری با وزن ۰,۲۴۱، در رتبه سوم قرار گرفته است.

عوامل چالش های بازار کار با وزن ۰,۴۴۶، در رتبه اول قرار گرفته است.

نرخ ناسازگاری مقایسه‌های انجام شده ۰/۰۶۱ بدست آمده است که کوچکتر از ۰/۱ می‌باشد و بنابراین می‌توان به مقایسه‌های انجام شده، اعتماد کرد.

بحث و نتیجه‌گیری

آموزش نیروی انسانی کوشش مداوم و برنامه ریزی شده ای است که برای افزایش توانایی های کارکنان و بهبود سطح عملکرد و شایستگی های آنان انجام می‌گیرد. به همین دلیل آن را از بهترین فعالیت های سازمانی تشخیص داده اند. مطابق تعریف دبیرخانه شورای عالی هماهنگی، آموزش های فنی و حرفه ای عبارتند از آموزش های رسمی و غیر رسمی در زمینه های صنعت، کشاورزی، خدمات پزشکی و پیرا پزشکی که فرد را برای احراز شغل، حرفه و کسب و کار آماده می‌سازد یا کارایی و توانایی وی را در انجام آن افزایش می‌دهد با توجه به این که بهبود فضای کسب و کار نقشی اساسی در افزایش رشد اقتصادی کشورها ایفا می‌کند توصیه های سیاستی زیر برای بهبود شرایط کسب و کار ارائه می‌گردد واقعیت این است که حرفه گرایی و رویکرد به آموزش های فنی و حرفه ای به روال سنتی، نقایص و کاستی های زیادی را در بر داشته است و ظهور مهارت های پیچیده در قلمرو مشاغل جدید مستلزم ارائه رویکرد جدید به حرفه گرایی است. با این اوصاف از اقتصاد حاضر و نیروی انسانی مورد نیاز آن، نقش چنین آموزش هایی در تربیت فراگیران و تدارک آنها برای کار و اشتغال بسیار حساس است و به همین دلیل است که توجه به آموزش های فنی و حرفه ای به یکی از خط مشی های اساسی کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه برای تربیت نیروی انسانی کارآمد در سطح پیش از دانشگاه تبدیل شده است شاید مهم ترین چالش دنیای کار، نیاز به گروهی از نیروی کار است که از مهارت های اساسی برخوردار باشد. در واقع، تقاضا برای چنین نیروهایی در آینده استمرار خواهد داشت و روشن است که افراد نتوان از نظر سطح آموزش به طور پیوسته زمینه و شانس شغلی خود را از دست می‌دهند

از سویی هم امروزه ارتباط آموزش متناسب با دنیای کار به صورت گسترده پذیرفته شده است و کیفیت چنین تناسبی را برون دادهای نظام آموزشی تعیین می‌کنند. از اینرو، صرف نظر از هزینه

های آموزش، آموزشی که به بهبود شانس اشتغال و کسب در آمد دانش‌آموختگان و کارآموزان منجر نشود فرایندی با کیفیت ارزیابی نمی‌شود (کارگروه بین‌المللی برای توسعه مهارت، ۲۰۰۲). از اینرو، اهمیت و ضرورت توسعه‌ی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به عنوان یکی از شاخص‌های توسعه و ابزارهای تحقق برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در کشور بر کسی پوشیده نیست. تأمین نیروی متخصص و ماهر برای اجرای هر برنامه ضرورتی انکارناپذیر است که بدون توجه به آن سرمایه‌گذاری مادی و انسانی به هدر خواهد رفت به همین دلیل از عواملی که سال‌ها مانع تحقق واقعی اهداف برنامه‌های مادی، اقتصادی و اجتماعی شده، فقدان یا کمبود نیروی انسانی متخصص و ماهر متناسب با نیازهای اجرایی برنامه‌ها به خصوص در بخش میانی آن بوده است که البته وزارت آموزش و پرورش تربیت و تأمین آن را به طور گسترده به عهده دارد

ارائه راهکارها برای کاهش چالشها

راهکارهای ارائه شده در زمینه‌ی چالش‌های مدیریت منابع انسانی در این راستا مصاحبه‌شوندگان راهکارهای زیر را بیان کرد:

✓ استفاده از مدرسان زبده در آموزشهای ضمن خدمت

✓ استفاده از مشاورین فنی

✓ برگزاری دوره‌ها تخصصی برای مشاوران

✓ بکارگیری از کارشناسان آگاه از رشته‌های فنی و حرفه‌ای

✓ تربیت مدرسان خوب برای اجرای آموزشهای ضمن خدمت

✓ سازماندهی مجدد نیرو

راهکارهای ارائه شده در زمینه‌ی چالش‌های اداری - ساختاری در این راستا مصاحبه‌شوندگان راهکارهای زیر را بیان کرد

✓ ملزم نمودن ادارات مرتبط به همکاری با کارورزان فنی و حرفه‌ای در این راستا نظر

یکی از مصاحبه‌شوندگان جای تأمل دارد

- ✓ مشارکت سازمانها در تربیت نیروی مورد نیاز خودشون در این ارتباط نظر یکی از مصاحبه شوندگان جای تأمل دارد
- ✓ آموزش همراه با پرداخت دستمزد در این رابطه نظر یکی از مصاحبه شوندگان جای تأمل دارد
- ✓ تأسیس کارخانه های وابسته به آموزش و پرورش
- ✓ به نظرم آموزش و پرورش تا جایی که امکان دارد خودش کار خانه داشته باشد،
- ✓ کارشناسی دقیق قبل از انتخاب محتوای آموزشی
- ✓ به کار گیری کارشناسان صنعت
- ✓ راهکارهای ارائه شده در زمینه ی چالش های مربوط به بازار کار
- ✓ حمایت نظام بانکداری از هنرجویان
- ✓ طراحی نظام جامع رصد، نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت در آموزش فنی و حرفه ای

منابع

- صادق زاده، علیرضا و پارسانیا، علی، ۱۳۹۲، تبیین فلسفی شکاف بین «مبانی نظری تحول بنیادین آموزش و پرورش» و «مؤلفه های سند تحول» در خصوص «نقش و جایگاه تربیت عمومی»، مجموعه مقالات چهارمین همایش ملی انجمن فلسفه تعلیم و تربیت ایران
- صادقی، علیرضا، ۱۳۹۱، ویژگی ها و ضرورت های تدوین برنامه درسی چند فرهنگی در ایران؛ بررسی چالش ها و ارائه راهبردها، فصلنامه راهبرد فرهنگ، شماره ۱۷ و ۱۸
- کیان پور، غلامرضا (۱۳۸۹) تربیت نیروی انسانی برای صنعت، تالیف ویلیام مگ هی، تهران، انتشارات بنگاه
- نفیسی، عبدالحسین (۱۳۹۰) بررسی چگونگی و میزان ارتباط آموزشهای فنی و حرفه ای با محیط کار و مهارتهای شغلی، تهران: پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش پژوهشکده برنامه ریزی درسی و نوآوریهای آموزشی
- Dubois, R. & Balgobin, K. Gomani, M, S. Kelemba, J, K. Konayuma, G. Phiri, M, L. & Simiyu, J. (2010). *Integrating Sustainable Development in Technical and Vocational Education and Training. Unesco Six Case Studies from Southern and Eastern Africa. Employment as disguised unemployment. New York, NY: Cambridge University Press.*
- European Training Foundation (ETF) (2012). *Union for the Mediterranean regional employability review. Turin: ETF*